

De nieuwe en de oude locatie van de boom.

De afstand ertussen bedraagt 38 meter.

Van herplanten naar verplanten

‘Raar dat bomen als wegwerpartikel worden gezien’

Veel bomen die onder de verantwoordelijkheid van gemeenten vallen, worden gekapt terwijl ze ook prima ergens anders zouden kunnen staan. Het begrip ‘herplanten’ is bekend en wordt in het beleid en dus in nieuwe plannen opgenomen. Een nieuwe boom is zo ingetekend. Maar als je kijkt naar het volume van het groen en niet naar het aantal stammen, komt één bestaande boom overeen met honderd nieuwe boompjes. Daarom wordt het tijd dat ‘verplanten’ ook in het gemeentelijke vocabulaire wordt opgenomen. Camiel Versluis, directeur van Stichting Bomenmakelaar, vertelt hoe dat zit.

Auteur: Heidi Peters

De missie van Stichting Bomenmakelaar vergt een lange adem. Maar Versluis, voorheen onder andere verantwoordelijk voor Stichting Groenkeur, is dat wel gewend. ‘Daarvoor moet je weten hoe de besluitvormingsprocedures verlopen en hoe binnen gemeenten wordt omgegaan met budgetten. Het budget voor groenvoorziening is kwetsbaar; daar wordt snel in gesneden als de begroting niet uitkomt. En verplaatsen van bomen kost geld. Maar het is wel belangrijk.’

Versluis werkte in het verleden onder andere bij Stichting Groenkeur en heeft in die tijd de stichting van een gesubsidieerde naar een zelfstandige organisatie omgeturnd. In die tijd ontwikkelde hij heel veel richtlijnen. Deze kennis komt hem als directeur van Stichting Bomenmakelaar goed van pas. ‘De Bomenmakelaar is in 2017 in eerste instantie opgezet als – de naam zegt het al – een makelaar met bijbehorende beloningsvorm. Voor gemeenten is het lastig hiermee om te gaan; dit past niet in hun besluitvormingsprocessen. Toen ik in 2019 aantrad als directeur,

zijn we van die vorm afgestapt en hebben we een stichting opgericht met een platform. Organisaties kunnen lid worden van dat platform en het geeft ons de kans om veel meer te doen dan alleen de bomenmakelaardij. Wij zijn nu ook veel meer een kennisorganisatie. Werken aan onze missie is nu het hoofddoel en het lidmaatschap van de leden geeft ons daar de ruimte voor. Leden kunnen inloggen op een besloten deel van de website en daar bomen vinden of juist publiceren. Soms wil een gemeente een plan nog een tijdje onzichtbaar houden; dan is dat een handige feature. Op het platform brengen we mensen ook bij elkaar tijdens bijeenkomsten. Dat levert provincies en gemeenten veel waardevolle informatie op.’

Cultuuromslag bij gemeenten

Versluis: ‘Voor een gemeente is het lastig om zich te verbinden met een “makelaar”, maar die verbinding is wel nodig om een cultuuromslag te bewerkstelligen. Bij overheden werkt het zo dat een term ingeburgerd en gedefinieerd moet zijn. Vervolgens wordt deze opgenomen in het beleid. Bij “herplanten”, het kappen van een boom en het planten van een nieuwe boom, is dat inmiddels het geval. Met de term

“verplanten” moet hetzelfde gebeuren. Want al staat een boom in de weg of is hij te groot, dat wil nog niet zeggen dat deze omgehakt moet worden. Verplanten is ook een optie. Toch is dat nu wel wat er meestal gebeurt. Na zo’n veertig jaar doet men een boom weg. Eigenlijk is het raar dat een boom als een wegwerpartikel wordt gezien. Die kan vaak op een andere plek nog jaren mee en levert veel op.’

Bomenbestand of kroonvolume

Inmiddels streven steeds meer gemeenten ernaar om het bomenbestand op peil te houden. Versluis: ‘Dat klinkt goed. Maar hoe ziet het kroonvolume er na veertig jaar uit als je nog steeds hetzelfde aantal bomen hebt, maar een deel nieuw is? ‘Een jonge boom verhoudt zich tot een volwassen boom als 1 staat tot 100. Je hebt honderd jonge bomen nodig voor hetzelfde kroonvolume als één volwassen boom. Kun je dan zeggen dat je bomenbestand op peil is gebleven? Eigenlijk houd je jezelf voor de gek. En voor de natuur is het slecht. Voor de natuur zelf zou het gek genoeg het beste zijn als de budgetten van gemeenten naar nul euro gaan.’

Budgetten naar nul

‘Je ziet steeds meer dat bermen nog maar een- à tweemaal per jaar gemaaid worden’, zegt Versluis. ‘Soms om budgettaire redenen, soms omwille van ecologie. Alleen al hierdoor verandert het landschap. De biodiversiteit tussen het asfalt en het prikkeldraad waar het weiland begint, is enorm. Door de afwezigheid van onderhoud heeft de natuur daar de meeste ruimte. Naast beheer voor de veiligheid, maaien we, snoeien we, harken we paden aan, doen

we alles wat maar mogelijk is om een gecultiveerd beeld te creëren dat wij als mensen mooi vinden. De kosten hiervan zitten voornamelijk in de arbeid; dit geld gaat niet naar het groen. Je kunt je afvragen wie daarbij gebaat is, de mens of de natuur. Als een budget werkelijk nul is, blijft het bestaande groen in elk geval ongemoeid. Dat zullen bomen en planten niet erg vinden.’

Versluis vervolgt: ‘Ons verhaal komt op een slechte tijd. Vanuit gemeentelijk perspectief is er nu geen prikkel om actief bezig te zijn met het bomenbestand. Het budget voor de groenvoorziening staat onder druk. Dat komt vooral doordat de uitvoering van de jeugdzorg nu op het bordje van de gemeenten ligt. Dat kost zoveel geld, dat andere budgetten daaronder te lijden hebben.’

Vanuit Europees perspectief is het juist wel een goede tijd, volgens Versluis: ‘Daar liggen kansen, bij de afspraken die op Europees niveau zijn gemaakt. Deze hebben echter allemaal betrekking op het vergroten van de oppervlakte aan natuurgebieden, dus op bosbouw, en niet op het openbare groen.’

Handleiding voor groene beleidsmakers

Stichting Bomenmakelaar verwacht eind dit jaar een handleiding voor gemeentelijke beleidsmakers te kunnen presenteren. Deze handleiding helpt om een gemotiveerde en onderbouwde keuze te kunnen maken voor het behouden, verplaatsen, herplaatsen of kappen van bomen. ‘Behouden kan niet altijd; daarvoor moet een boom verplaatsbaar zijn. Er moeten

vragen worden beantwoord als: is de boom gezond, hoe staat het met de veiligheid? Als het doel is een boom te verplaatsen, wordt er eerst een verplaatsbaarheidsonderzoek uitgevoerd om dat uit te zoeken.’

Oplossing in volume

‘Zowel voor onze stichting als voor de bomen in het openbaar groen worden de kansen fors groter als er wordt gestreefd naar registratie per volume groen, niet naar aantallen bomen of vierkante meters groen’, zegt Versluis. ‘Ik verwacht overigens in dat geval een uitstralingseffect naar al het groen. Stel dat je het volume van het groen gaat registreren en dat dat je doel is; dan worden struiken ineens een stuk interessanter dan gras. Om dit te kunnen waarborgen, moet er eerst een registratiemethode zijn. Die is in ontwikkeling in de boomverzorgingswereld. Volgens mij moet vanuit die organisaties het initiatief komen om zo’n registratie in te voeren en met voorstellen naar gemeenten te gaan. De manier waarop tegen openbaar groen aangekeken wordt, moet veranderen. Wij bieden mensen een ander gedachtenspoor aan: “Hé, zo’n boom kun je ook verplanten en kijk eens hoeveel volume groen je daarmee behoudt!” Als verplanten ingeburgerd raakt en er daarnaast een registratiesysteem is en beleid waarmee gemeenten uit de voeten kunnen, dan is onze missie geslaagd.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/33963/van-herplanten-naar-verplanten

‘We moeten streven naar registratie per volume groen, niet naar aantallen bomen’

Camiel Versluis

Stichting Bomenmakelaar